

ҮБҮЛҮӨЙ ТЭРЭЭНИЙН БИЛИСТИЛЭР

Степанын 7 күүгүр Саха Республиканын Пригителствонун пресидателин бастакы солбуулагчы Петр Николаевич Алексеев салгылаачтылах делегация Чурагчы улуунутар сырытта. Болугур юбилейгэр тийэн, Социалистическай Улс Геройа РИ. Константиннов торообуз 120 сылын туохар үбүлүйүн баһатыһынназ баһамоннон улэри субдестор.

Делегация бастаан, сана улугу килерил-
либит жайгашкан комплекска
сырытта. Итинге үлүн-ханааны
билестир. Сана адалтылыбыт 70 крас-
носправа, 60 перефори борундары керүүт-
харайылыга, комплексы үлестелиги субте-
рийылар-кордундун, соруштары бирен-
дер. Комплекскэ тээлибит муунагы улуус
банылыга А.Т. Ногондун салгаан ылыта.

Сахаардан бастагы Социалистическэй

Улс Геройа Роман Иннокентьевич
Константинов үблүйгүн тэрийнгэ
анамын субо муныхаа гэгээлхэ кулпуура-
тан дэсхэгэр ыһыһына. Муныхаа инанга
делегаци, анч сайын үблүйгөх ыһыһа
кэпэр ыһаһыгарты түгэрлэхтээхтэк,
„Кустук“ лаабырга, Р.И. Константинов

олорбут дыктар
сырытылар. Үбүлүйү
тэрийор республикага
хамыйыйа председателю
П.Н. Алексеев муннагы
салайы ылгы. Мана
нөһилөк салаттага,
үбүлүйү тэрийор
хамыйыйа чилөөттэрэ,
депутаттар, акнын
кыттыны ылгылар.

Тэрээний үзлээр
бэлгээгээр, бичлэгт
туругын тусх үзлээр бэлгээгээр
туругын тусх бэлгээгээр А.Т. Ноговицян,
Болуур илчилгээн бэлгээгээр И.Н.
Ноговицян информацигээр илчилгээр.
Улустайг хамгийнхны үзлээр муннахгаар
— тэрээний, үг-харны болуурстай
корулбулгээр. Ноговицян сүдүн

хамьгааны талын, бэлдэлтүүн
керсэр, ахатар, нүдэгэнийг тэрийн
туу үгсээр сүүнүүр о. д. агуулан
хамьгааны тэрийн. Үүн бэлдэлт
чамд тийс бэлдэлт
Үүнийг онцлох үгсээр тоо
үн орохонгоо харах, он ханга
лүүр бэлдэлт-смета 2014 сэт
бүтүүтэр онцлох, он сүүнүүн
үгс-хамьга
тэрийн.

Нийслэлд олонхотхорун урсгай мушгаарлан, ынахальр сирн катарорго бйааннабылтар. Итгнр юн хабаннакс, улган үг ымышлыфы. Сорх улгарин сугабылтар. Суол ончуултар, кингэн итгиллин катарингэ, спортнаа тууултар, о. д. а. кскалгук бйааннахалтар.

Муниципальных служб и учреждений: Уполномоченный по правам человека в Республике Саха (Якутия) В. В. Гудова, Тынчачийский районный муниципальный представитель Н. С. Афанасьев, олекмоновский районный представитель Д. Д. Павлов и др.

Александр СЛЕПОВ.

ЫНАХ СУӨНҮ, СЫЛГЫ АХСААНА ЭЛБЭЭТЭ

Сэтгэлийн 6-й 7 күнээр Саха Республикатын
Правительствын даргын агаарын соёлын
агччт Петр Николаевич Алексеев Чурагч
уулуудар кэсн үлэгэн барн. Итн күн нээс
агаралар Төлөй төһөлөгөрмүннэх тэрийтэ.
Быйыл Төлөй төһөлөгөр үгт ымыгар, ылах –
сылгы ахсааньгар элчлүүнн сипкэтин. Онуи борт
сэлэх мүннэх бөөлн ааста.

Бу мунхаас тал хаайгастыбын министриин бастагы солбуйаачы Н.С.Афанасьев, тууу министриин солбуйаачы П.А.Арзунов, Транспорт министриин солбуйаачы С.Н.Владимиров, үерэк министриин солбуйаачы В.В.Гулусев, ДьУоКХ министриистыбын элпигэтэх үөрүтэ И.Н.Архипов кэлтылына ылтылар. Ону таһынан Төлөй гоһиһизгэр Правительстоттан аһамыт куратор, РИК хамтаһынна генеральнай дирижктэрин солбуйаачы И.Н.Аммосов сылдан, керүлүтэр боппуруостары дирижэгэн, быһаарылары чопчулан берээ.

Улуус баһылыга А.Т.Ноговицын уонна иһиликск баһылыга Н.И.Аммосов Төрөй иһиликтэрин социальнай-

энхимжээсийг бэлтгэвчлэлтэй, ийнхүү сайдрын бэлтгэлийн сургалтын нийгэмлэгийн оюундугаар. Кэрсэтийн сүрэнгээ, 2017 сэлтээхэ тэрлэлтээх Төлөй төлөөлөгч сүрэнгээ кэрсэтийг 250 сэлтээх үбүлгөйүн бэлтгээлийн тула буулга. Ону талынан тая хайрхалыстыбагылар сана кэрсэстээх сохуону дүүлгөлийн, ырыгхалы төлөөлөгч сэлтээхэлсүрүн сэлтээхитэ. Хас биярхал төлөөлөгч ийнхүү сайдрын бэлтгэлийн бары хайрхалары хабаа, тата, Республика Правительствота ылар сэлт түбэлтнээрэн, бэрлэлэр кыахалары үлгөлийн, охууса үүг ымылар, ылах сүлгүн ахсаанылар сэлтээхэ жиглэи талээрэн түмүк сэлтнээхэлсүк булгусуон мууных гара бэлтгээтнээр. Төлөйдөр оны кэрсэтэй, тая хайрхалыстыбага санаттан сананы кылгэрэн, хас биярхал ылах сүлгүн, сэлтэй ахсаана элбнригээр үлгэрэн түмөн үлгөлийнээр. Үлгэрэн үтүг Правительствотаттан хайрхалы уонна а. Оюон кэлэр үбүлгөйдөрнээр ылылар тэрүт даярыгы дүүлгүнүк тутал кыгэ тээх, күүлэ - нөмө булгунга эрлэгилэр.

Бу күн Төвий нийслэлээр тус хайгуурыг хийх ажил үйлснийх нь хүндийнх нь өдөр болж байна. Энэ өдөр нь тус хайгуурыг хийх ажил үйлснийх нь хүндийнх нь өдөр болж байна. Энэ өдөр нь тус хайгуурыг хийх ажил үйлснийх нь хүндийнх нь өдөр болж байна.

Афанасій ЗАХАРОВ

БАҢЫЛЫК СУОПАРДАРЫ КЫТТА КӨРҮСТЭ

Сэтгүүлчид 5 хүнээр "Айууль" киног эрхлүүлсэн байна. А.Т.Ноговицын тэднийг судуусларын уонна тэрилтээр сулбардрын кытта жүрсэг. Бу муулахха улус прокурора И.В.Ядрев, улуска ГАИ начальнига В.Д.Ефремов, Муус муулахын председител Я.П.Оконешнинов кыттыны билил-лар.

Бастаган турат, ГАИ начальниги В.Д.Ефремов бу сылта тахсыбыт суол быһылаан нарын туһунан ырытыы оһордо, спитиважа тэхнологияларын сырдатта. Улуус прокурора И.В.Ядреев суол быһылааннарын үгүс төрүөтү массыыныны ытыгы куллартаа ымыадылтан, сокуону, бырабылалары юбингтан тахсарын чопулаата. Суолбуту турута үгүс сирдэргэ иуромжа эппиттэбэти, суол баһагара билгэ арылхастара эмэ болгонно. Арыгы иһэн баран уруулга олоруу сага сокуон ирдэбиллэни, кытаапытын эттэ. Холубунай буруйга тийбэ эппитин өстөх бускубун быһааран биэрдэ.

Кэспэтингэ улуус кылабыннай быраана А.И.Коржик, үлэ харыстабылын специалиһа С.И.Никитин, улуус депутата И.Н.Архипов кытаа, иһитин оронноттэри онордулар, суоптардар уонна салыһааччылар кыймыллык бичирэн, туһааннаах салыһааччыларга төлөрү хоскуйаары кытылылар.

Улуус бийлыгы А.Т.Новицын быһылааннар үксүгэр, арыгы иһэн баран уруулга олорууттан таскалларын эттэ. Арыгы иһэн баран түбөспүт сунналары "сиройдэж-харастаи" телевидение, хайыат нөнүө сырдатарга соруук биэртэ. Спору суох түргөнник сылдьар сунналары сэрэтэн, улуус дьаһалтата массыыны айаанныыр түргөннү кэмийдир аһа прибору уонна видеокамералары ылан ээрин эттэ. Кэлиннэи кэмгүргэ дьон өлүүтүөхсүт быһылааннара таскылаабыттар олус наараханын, холбоһооһун баһыт эттэ уонна улуус бэри суондарынан суолга сэрэхтэстик, бэри бырабылалары, сокуону тутуһан сыһыаннарыгар ыһырдэ. Чусуаннарыт аһаһылы утары өкүлүууну күһүрдүргэ уонна арыгы иһэн баран уруулга олоруу суох буоларын ситиһэргэ соруук туруорда. Ону тэнэ тахастар арыгы аһаһылыларын тутуһан ийигиһиһэттэн элбэх үлсүү кырдыһыт, өнүк дьон тутулуһаһарына, ирдэбэт кылаах буоларын сэрэттэ. Суолга куттала суох айан-сырыы тэриллэһэ барыбытын таарыйыр сунналаах болгурсоо. Онон саһыт сылдьаһылары уонна массыына ыһаһынылары сүрдэстэтик, бырабыланы тутуһан, сокуону күүткүө айаһыныларгар, бойо-бэйгэ болгоһолоох буоларга ыһырдэ.

A. ЗАХАРОВ

СОМБОЛОХУУ КҮНҮН КӨРСӨ

Д.Д. Красильников аяллан Мугдай орто оскуульалар сомюлонуу кунун корсо «Мы – единая команда» диген бортотсий даялал буолан ааста. Бу кустактигит иккис тулумогонго ыстыгынна.

Баслагч түгүмүсө физкультура уюуулары оолору 4 хамаандага арзын, окулга үзгүччүлүгү 4 түгүмүсүз эстафетага кыттыны ыгылар. Тынчтыкка күрөстүн коннотон, Айысан Калас (11-с кылас) хамаандага кыйын ерөтйүн билт. Илс мистүгү Вана Токтогулов (11-с кылас), үлүс мистүгү Серена Ошонешников (10-с кылас) хамаандага тинттилер. Кытааччылар грамотага, миннытс биринфинен нагасадангылар.

Курхэзэниинг илээс чаһыгар ыһтыһыбыл «Face-
Art» нэһэрсэ мира» дон фестивалыгаан дойду араас мун-
нустутан: Япониягтан, Франсиягтан, Шотландиягтан,
Испаниягтан, Индиягтан, Африкагтан, Италиягтан,

Үлгээтэйгээр үнэний дагалдан байхыг үргэлж хичээх нь чухал. Хүмүүнлэг, эрх зүйн үнэнийг дагалдан байх нь чухал. Хүмүүнлэг, эрх зүйн үнэнийг дагалдан байх нь чухал. Хүмүүнлэг, эрх зүйн үнэнийг дагалдан байх нь чухал.

Дүүгуйлүүр сүбэ бѳлаарыгынган 1-кы, 2-с, 3-с мѳксэгнѳ кыра бѳлѳхѳ – 4-с, 2-с, 3-с; орто бѳлѳхѳ – 6-с, 5-с, 7-с; улахан бѳлѳхѳ – 9-с, 8-с, 10-с кылаас үерѳнѳчѳнѳрѳ ышлылар.

Байгортбил биринж халһайһытларын 1-кы кылас оџолоро буолулар. Күрөкстэһини көрөөнчүлэргэ да, кытатанчыларга да үгүс үгүс өйлөбүлү хааларда. Бу курдук интэриһин өй даһаллар өсөө да буолу тураллары буоллар, диген баҕа санаадаах тараҕастыбыт.

Дайджест ПЕРМЯКОВА, Мутулай.

Улурска — бу күншэргэ

ЧӨЛ ОЛОХ ТЭРЭЭНИНЭ ОДЬУЛУУННА

A. ZAKHAROV

ЧӨЛ ОЛОХ ДЕЛЕГАЦИЯТА СЫЛАННА ҮЛЭЛЭЭТЭ

ЧӨЛ ОЛОХ ТҮҮҮЛГЭТЭ
ТӨЛӨЙГӨ

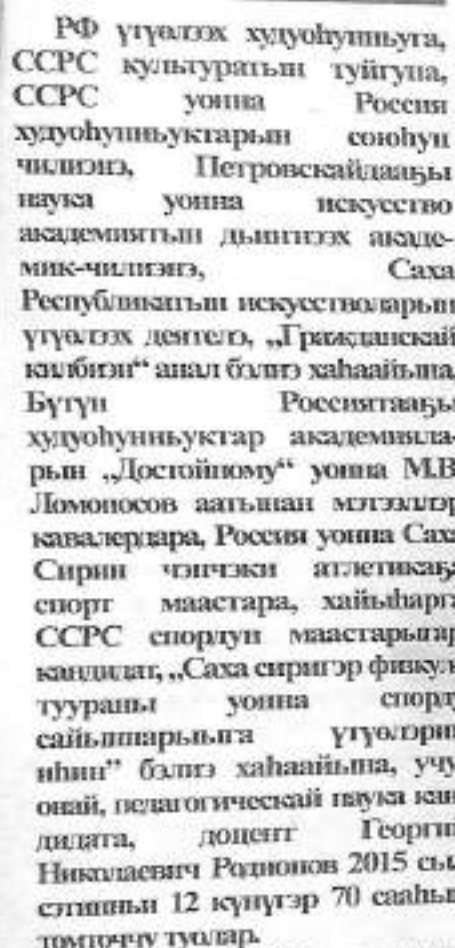
ТЛ БУШКОВА.

“КУЋУНГУ СЕРЕНАДА”

И.Д. ПАВЛОВ, харьяана галерейн сурун сурвалжид

И.Д. ПАВЛОВ, хартыяна галереясын сүмдү сүзгөчүндө

Үбүлүойдээх биир дойдулаахтарбыт

председателиной үлгээбит, саха
дьахтарын биир чулуу далбар
хотуна этэ. Абаа Николай
Григорьевич Родионов Аба
дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии
уордунаннаах бэтэрээни, этэннэ
эргилтөн көлөн, сааһын тухары
учууталлаабыта. Төрөппүттэрэ
үлгү сүлүһэр кэмнэригэр, соҕоток
хаалар кыракий уолчаан
харандааһынан кумааһыны
марайдаан арааһыйара үлү. Онтон
сылын аайы уруһуйдуура тупсан,
улахан кылаастарга тахсыһыгар
төрөппүттэрэ, чутас дьонно сэнээрэ
көрөр буолбуттар. Оскулага
сылчан муостуттар
куруһуктарыгар дьарыктанар
буолбут. Дьокүрүөх оҕону таба
көрөннөр, төрөппүттэрэ,
учууталлара Дьокүскайдаагы
художественнай училищегэ
туттарсарыгар сүбэлэбиттэр.
Этиастрын ыһыһа, 1963
сыллааха биэр мээстэ 18 оҕо
туттарсыбыт улахан куонкурсун
холкутук ааһан, экзаменнарын
сүбэлэһээхтик туттаран,
училищегэ киирбит.

Биэс сүүл устата сыралахан үөрэмд, дьонун өссө сайыннаран, түмүтөр муосчут буоларга быһаарынан, үөрөбүн 1968 сыллаахха бүтэрбитэ. Ол кинигитэн хоту оройуонга тийбид, 10 сүүл устата таптыыр, умкутууар иддигин, мамонт муохунан кыһын, чочуйан сааа прикладной искусствон сайлыһарыма, сана сүүрүлүктөн байыттыма элбэк сана, сонун үтүгүрү онорон орус кэскилэпхтик үлэлибимэ.

„Ончолорго хоту дойдуга муосчуттарга мамонт муохуну булуу, хаанчыны көм чөпчөлүмү ситиһилэрэ. Бу биллэпти көмүз сана үйбүз үктэни сыларымтан мамонт муоһа, онтон да атыл матырыйаалар кесталлере олунуурапта“, — дьон маастар мунатыйар. “Ырыһаак матырыйаалы быһысхан улахан сыһанаа атылаһарга өр таһардылар, онон государствоттүтүн иддтийбид худуохунуукутарга, маастардарга мамонт муохун курдук саккы кестер матырыйааллары булуу көмөнү олохтоонун ивэда буол

Георгий Николаевич себүтөн дүһүйөр матырыйалларынан — мамонт муона, ыстаал, онтоох металлур буолаллар. 2000 сыллаахха „Нолбон“ сурунаалга тахсыбыт илгерикуттар очкосторго, апардак мамонт муонуттан 1500 үлэни чочуйан дыон-сэргэ билиитигэр таһаарбыта бэлэтэмминэ. Билиитин ол туһунан санаппаха. “Бу күнтэ уопсайа 2000-тин дьыта таха үтэ буолла”, — диир. Кэпэи сылларга Георгий, хас да сыллаах сыранны ашыксыкка туран үлэстөн, бөлөт дүһүйүүлэригэрэн эмтэ үлэстэтэ. Историыда уосиһа этнографияда сыһааннаах элбэх үлэстэртөх. Саха спонхотун төмөтүгэр үлсөн, кыһа ис хосхонуттан, философиятыттан сомсон, муоска үтүс дүһүйүүлэри онордо, „Олохто“ серияны бэлэмнэтэ, камуһуон, бриллианнаһын эмтэ элбэх онотуктаах. Маастар Россия, Дальний Восток регионарыгар уонна омук сирдэригэр (Бухарест, Монреаль, Салкоро, Улан-Батор) тэрилтэр быыстапкаларга уопсайа 30-ча тогул кыттыһыны ылла. Сорх үлэстэрэ Америка, Япония, Италия, Германия, Кигай, Чехословакия, Австрия, о. д. а. дойдулар кыһа муосаарыгар туруоруллубуттара, сорохотон атыһыһан кыһылтара.

Г.Н. Ардионов олохун артыга
аносубут нээж идэвхтэй орто
уонна үлүн дугаараларга сүүрүү
буолар. Эдүнгээн оройуонун
Кыстылхаймытар оскуолада үөһө
сыйдыа, 1962 сылгаас оройуон
спартакиадалыгар улахан дэриги
атах оолуууттар кылыга
бастаан, чемпион үрдүк аатын
ылары сипсиптэ. Дээ, онтон ылаа
күн бүтүн 53 сыл устата күн
орообонко, араас Россияга тийбэ
таһымаах үтүс кросстарга,
марфоннарга, элбэх күнөөк
сүүрүүтөргө сайын буолуун, кыһын
буолуун курактатан, барьытар
мисстатан кэлэр.

Эдийнзүйн улуунууд хайрхан
спортын сайныг харьяа эмч тусга
үгүйсхэх. Ол курдук, оройдоо та
услан тажа сэл устага чемпион,
призер булан, улус
төрийн газартайр көмүсчигийн,
күн тулар хайрлангытарын

Бүслэр. 1984 сыттан
Дьоксуускайдаагы „Дулуур“ дьон
сүүрүүнү таптаанылар
кулуттарыгар спортивнай бөлөү
салайар, кулуут аксыбынай
чиликто. Кини хайыһарга, сүүрүү
Дьымээн оройуонун 25, орто анал
үөрэх тэрилтэһин 5, Дьоксуускай
курор 10 төгүлүк кыайылааҕа,
республикагаагы „Урожай“
общество, Бэһэлэй Манчаары
стартанкадаларын, элбэх
республикаагы сүүрүүтөр тур-
нуһарын призера, сылын ахсын
кыһылар кыһынты сүүрүүтөр
кыайылаахтара, Москвагаагы,
норосттар икки ардыларынаагы
марафоннар кыайылаахтара, при-
зерлара. 2002 сыттаахха аан дойду-
га тымныы чыпчалантан биһэр
Дьааны (Верхонский) улуутугар
1500 биэростэ уһуннаах сиртэ
„Дулуур“ кулуут салайааччыта
Степан Лыткин бэһыһылаах, б
киһилээх хамаандааҕа киирэн
сүүрэн тийкиһтэрэ, Маана, аҕу-
таабаарыс бэһыһыттан
хамаанданы ыйан-күрдэн
былааннаан күнүгэ 30-40 биэростэ
дистанциянан нормалаан, олус
үүчүгүйдүк түмүктэһинтэ.

Георгий формальн тута сыйд
арга алаан, сарсарлаа 5—6 час
туран, эбэтэр калга үлөтүн
кэннигтэн 20-25 км. хайаан да
сүүрөр. Олтон өрөбүл күн 35-40 км
барар. Ол да иһин буолуо, Россия,
республика бастын сүүрүктөрүн
каптары күрэхтээн, 70-с хаарын
саннылар түһүрөр дээр
иһиһтыбакка, сүүрүү курдук
самай ыерекси, сыргалас көрүтү
бачаапта дээр күрэхтээн
дээрдэргэ холобур буол
сырыптаа. Бука, хулуһунуу
култуура үлөһтө идэлэ
дэонортон сүүрүүтэ самай элб
спортивный ситиһинитэх, мэт
этэрдэх уонна кубоктарда
спорт маастара кини эрэ буолу
дун саныбын. Өрөсүүбүлүк
устуһуһуһуһу, ыччактары кылар
чол олоһу пропагандалаһы
спору көсүтэһиһи биир лиэр
Ого, оһуһуһу, эһр саастарыт
таһа, арыһу, аһын куһа
дыһыһу диттэһу умһаһуһу
үчүтэһиһиһи эрэ холобур бу
сыйдыар иһи. Саха сиритэр, са

дынугар чөл олох, дорубуйа, сүүрүү системетин чингйиччинон, таргатаачинан, көбүлэччинан булар. Төлө даганы сааһылар, үөрөхсө, билингэ тардыһыпта күүсгөбүнөн, таптыр идэтин сайыһыарыны нэукага, уолука тирэбэрэ, дингилэн үөрэтэрэ, ээр ыччаг көбүсэки таһымын өссө үрлүкө таһаары, бу олох соторутаагыта, М.К. Аммосов аатынан ХИФУ физкультуурага салаалыгар үрлүк үөрөх специалиһинэн буолла. Ошон Георгий Николаевич инноваттин диганы педагог, учуоннай, спортсмен быһыһынан кэлэр көлүсө сайдырар, чөл олохтоох, үрлүк культуураалах буолу үүтүрүгэр дьаныһан үлэһиргэ бөдө тирэхтэх, көн ырдых, хоннохтоох айыһах айар аартыга арыһына.

Мүөс ууһа, сүүрүү олобун аргыстарынан бусалбут нээн илээхкө айар үлэһиг. Чурагчыбыг чулуу хуудуһунуукутарыттан биһирдэстэрэ — Георгий Николаевич Родионов 70 сааһын кырдык да, иһин тутуурдаах, оттук харааах, кэрэ айыммылардаах, күөн туттардаах көрсөр. Бу салгыһыларын тохтоон, уоскуйан хаалар санаата суох. Мыһыыр идэтин өссө күөсө сайыннарып, үрдүк таһымна таһааран, салгыы айар-тутар баһата баһаам, быһаа асорута көтө. Таптыыр дьарыгын — сүүрүүнү эмсэ хаалларар санаата суох, олобун уюулапта онгостон салгыы дьарыктанар, сүүрүү күйн олобор, доруобуйатыгар диириг суулаатын үөрэтэ, чинчийи, баай уопутун, бигийтин туһанаан, наукага сашпын, сонуту киллэрөр баһата эмсэ баар.

Дэбуннакк инхибитин, бигр
дойдулааспытын Георгий
Никопевич Рокжоновы 70 сааскын
туслар бэлэ түгэппинэн интирик
истинник эбэрдэллениб, туйгу
дорубуйаны, улгусар ситиһиллор
багарыбы!

М.Н. КОРЯКИН
РФ Сурууцааныг харуулах соёлуудыг
чилгээний үйлдвэрлэлд

УМАЙБЫТ МУОСТА КЭПСЭЭНЭ

Улууc иһинсэби суоллары
тэһиликтэрини үлөстөн, аҕа уустара
көрөр эбэһинсэтэх буолууһара, сүрүн
эһиэттэх кэһи — аҕа ууһун чыгыһына
киһээбэ буолууһа үһү. Күбүөрүтэ
былаастара суол оһоһууттар, муостала-
ры тутууга дуона да суох буолууһар, үп
коруллуор эбит.

Чурагчмы сэлэнэньэтэн аржаа баһыгар баар Куоодалы эбөрү Бараада дьон ааһаах, Мутудай алаастарыттан садаланар, сииһиэс да бусулар, быста-быста салуулар от үрэх кэлэн түһэр. Билигин сырыыта абылайбыта да бусулар, үрөһү туоруурга анаан тутушлугу балачча юттиг, обургу муостаны өрт уота сибиниттэн, атахтар ордон турар бусуларара. "Кинигэ-сүөлүгэ абылай үрөһө хайаан итинчэ улахан муоста-

ны тушпугатарай”, — диги дэнтөн сураспы-
тым, олох да дээм сулун муосташа буолан
бигэрлэ. Мугулай Буоратайын дээмн
туһунан сурмууа балачча кийрбитэ. Санаан
көрдөххө, суол урах устун иһин түһэ туруок
курдук эбит. Ол ээри, хоту туораан
Ныммайа сайыллыһан, Төһүрөстэһэригэ,
Чычааһыһан, Диринти ортоһунан,
Эмсөккөтөн, Барааданы туораан, Кэбэһи
үрдүнөн, Чурапчы эбэтин хоту өттүнөн,
Агтаахылар дэрэбинэлэрингөн, Таатта
аһара үһү. Былыр дээмн атыһан эр
сүүрдөр буолуһнар, каленү харыһан уу
сүүрүүтүн батыһан айаннаһаллар, ол иһин
бүтүнү федеральнай трасса устун
буолбозо, хотунан иһиллэр эбит. Дээмнэр
— билинтингөн станциялар, иһки ардылар
бимүкүнүк ага айана сир. Чычак кууһаһаллар

слэжгоок Поповтары Борутарлар, өтөхөрүн
Борутар отожа динилэр, бу балаһанга
төрөөбүт, уһун сылларга Мугудай, Амма
орто оскуоһаларыгар математика
учууталынан үлэһэбиг Александр
Никитична Попова кырдыар сааһытар
“өбүлөрүм мин төрөөбүт дойдубун билгит-
тэр” дигэн астылыһыллыгыт этэ. Оттон Борутар
өздөһөөр “Төрүт” көлүдөнүһүн Кобзаныт
көһүүтэ баран итэн Бөстөх биэрэгэр
өлбүгүн, ууһар таһаһытар сууһан баран
мыраан талтөүр кумаһынан саба тирыйан
көбиспиттэрэ үһү. Хас да кыһтааһа
күннүртөн баһар, ыңчыт хаалбыта буһуо
Сөбөтөх уһа Владимир Гаврильевич Попова
Аба дойдун Уһу сэрнитигитэн эргиллбөтөх
Поповтар аймаһалаан туран джаам
сүүрдүүтүгэр сыһаһыһа динилэр.

Умайбыг муосталар атагара
Кыбыгынатан Чынааска кийрингэ,
Нымыйа халыя тыагыр, Төүгүстэ
тыагыр, Төлөнтөн Дычымэ эбигэр
түтөр көтүскө, Борутар өтөбүн аныгар
Хаг үрөй туоруур муоста сэмнэхтэрэ
баар бусалгара. Тайахыттан Чынааска
түтөр уу сүүтөр сүбөтэ улан хонуу
бусабутугар, үчүгэй бағайы
ондохуулах, улахан уонна
бүтүн бағайы муоста хойлокашпа
дири турара. Дьоннор бараксагар
өлөх өлөрөн, үлөтөн-хамсаан
ааспыг сусалгара или курдук
балыча уфуннук сүптөөк-остонго
көстөр буолар эбит. Билигин даҕаны
баар өмөсүнор-төүгүстэ-баалири
буолуо.

Татьяна ЗАХАРОВА.
Телюй-Чурагчи.

Бичихэ суруйаллар

ДОНБААСТАН ЧУРАПЧЫГА СУРУК

Билигчин сэрин бусад турар снэгтэр
Донбасска сахалартан
бастагынан 17-лоок, 18-таа
услалтар үөрөнө тийибшитт. Чурагчылаады
спортоскуоланы бүтэрэтт, сайыннан
Чурагчылаа итгитэр системо турбата барар
ханаабын ханылаа кепсэтт, айыммат хар-
чыгын булдумушут. Чурагчылан Бааска
Скрябин, Гаагныа Николаев, Нурбаттан
Володя Тыаһытаа, Өймөкөөттөн Проня
Винокуров, Майгиттан Володя Сидоров,
Уус-Алдантан Алеша Овсюков, Таяттан
мин бусан, Москва киигэ кулуниттэр само-
леттан итгитэринтээт киирсэбэй
салгыһылаан үкүмүттүт. Олгон салгы-
байы айымнан Донецкайы булбутт.

Оо, күлөөх Украина калыпкын башылар турар кырынабай, ыраас да куурап этээ. Куурап дыно-сэртэтэ ыраах Саха сириг оңолорун сылаастык, эйбэстик да көрсүбүттөр. Саха сириг, саханы терүт бийбэт элгитер, бийлгилли көрө-көрө үөр да үөр буолаллара, токтоон көпсэтэ саппаллара, каттаа саха сириг көрөн барыш муодарууыллара. “Апта бачча ыраахтан үөрэнэ калыптат дуо?” – диллэтэр. Өрүү кинигэ, сурнаалга, талбиссэртэ ымсыра көрөр яблокарбыт, грушкарбыт, сливаларбыт үүүн тураттыра, тымалыккайна суоңа дээ, дикити этэ. 15-харчыга остолубуйга аһаан пахсытса себе, калыпкы соң, апта таһаһа, үтүлүк, калыпта суоңа, улаханньк үөрүтүө.

Доошвайлаарыг нелтэхиндүмнэ физика-
кувалтка эхсэмэн тутгарылта сагалана.
Эһиги этэвүт, кэирин эхсэмэнгэ уонсай
норматив таһынан харбааһын кытта баар.
Саха сиригэр кыһыннара уһун, наар хаар,
онон сагаан харбаабатара буолуо диин,
ачыту быһа туруорсаары гыһын иһэл, савар
бассейннга кыратык да буоллар ууга
уйутун, — диин буолла. 50 мистэртэк бас-
сейн, бастакылан Гаанна Ниспаев харбыр
буолла. Быһаһылара бэстэмненин бөдө,
каппи-барыы, кэттэһинт. Уһус доржолотан
кыттыыга бастакыга көһөрдүлөр. Бэстимит
тыһааһын кытта старт буолла... Арай
дөрөөр, бастакы доржолка кийитэ суох,
айаан бөдө, тухс эрэ уһун маастахтар, онко
ууну буолууйуллар. Олайыан сыйдан, биір
күйүтөрө бассейн аларга өттүгэр Гаанна
тобото тахсан кайиттин көрөң, хаһыы
бөһөтү түһүрдэ, аһытар көрүөхтэрингэр
дйөрү, Гааннабыт хаттаан умсан хаалта. Өр
отор гыммыта, Амма өрүс оҕото
бассейнарын үтүөр-манаар умсаттаан

күйсө. Хаймахпыттай, аягтаах уулун
норууг оюкору аягыран харбангыны араас
нымизан харбан, сорогун умсан
тутпадангыт дин.

Мүүхүүрсэнгээх сэрлэлэх устуууон
оноо сэдлэлмүүтэ. Баслан, уосайга кин-
рорбигээр, барыбын алы-алы холуун
түгэрбиттэргээр, басланналаммүүт
гелнээх улахан келстингөн, биир хоса
келстингөн.

Архас барыта бутушталышыта, син эн-мин дөсөйөн агын омуртары кыгта үгөрөн, дырыстанан, бодуруфан барбыптыг. Бастагы сылтар ырахан эилер, түүн вагонкартан калыт табаары, үксүн фрукталары куруустанышта үлгөз, эбин харылылар этибит. Өрбүд күн үлгөз, ылыт табаарынд, үксэ дасбелыка этин буулааччы, ырынышка тийбон сактоок эмсакситтери кыгта туран агылылар эти-бит. Тылара истергэ мусул гынан баран, кайдах эрө үчүгэй, кийи истэ турук курута. Сыланын түфөрлөт да, айдааны тардалыра.

Чурагчигтан савдвар бахытай
Сэрбины кыта юра кыгастартан
табаарыстын этибит. Оскула саагтан
бийнээ хилсотохха, бөгө-таа корунтээх
кытэ этгээх-сийнээх хара будурхайдыны
батлахлах уол этэ. Тусла кинирэгэр хайлах
эрэ төбөгүн кыпаччы тутан, кылыһырен-
абаран туран кинирээ, ойбор хавыбыт.
Айылбагтан бөрһиниһербинэ бэрэ бөрү
буушан, тийһэг да, алын усагтары кыйла-
таагыгынан барбыта. "Трудогой
резерватэр" эрэри, кынын "Днямоу"
туһунарлар элүн этгээр, билиһинэн

арента дээр. Ол да ийин бастаахь сүүлхэртэ
Байгалай тустууга кайылыга элбэх энэ.
Самбога кытта кыйгалгана былыгыганд.

Харчылыг кырымчык булган, айаа да сыныкта бэрт булган, кашыктулбутугар дойдубутугар кэп-бара саппааг элэбиг. Хата, оокуолаа биргэ үөрөммиг, интэриенээкэ спорбут ордорбутун кытта суруйсарбыт. Сурук кэпэрэ барара быттан-окус күлүкүүтүлүк буолара. 17-тэк усааттар суруйсар табарыктарбыт – кырыгыттарбыт, усааттарбыт эбэхтэр эгэ. Арай Чурашчы Хатылытын уола Баһылай Скрибин хосву буолара. Аны санаппаса, халкута сурук хас күтү айаннылары аагарыгар уосиһа сасамыйа дэһэ суруйар кыһыгэ хайаан да тутатыла элпээттириилэр эбит. Биһиги поста дэһэллэр ууга, кэпэстиппини бөрөрбүт. Баһылай биирдыккитэ дэһэ баара – хос итэ ыһыллаһас буоллаһына сааан суруу суруйбат эбит. Ол иһин хоһу сууһан-солон, бэрээдэктэн баран биригэ сурук суруйара. Ыһыллаһас хосхо ойо-санаата ыһыллан, сааан суруйбат эбит. Кини үөрүөх, ыһыллаһас хосхо туттут сурутун ааппата. Хайаан да хоһу бэрээдэктэн баран, оронутар поро түһэ сыппаа ааһара. Соронор суруту сирэйигэр саба уурунган баран сылар булааччы, хайдах итинник ааһыһаа сөп эбитэ буолла, сааан санаабаппын. Оо, Аанчык сурутун хос-хос үлүннүк да ааһар эгээ... Санаата коньүөрөн нууччалыы баһылаһы ырыаһы ыһыллара. Биһиги кэпэтиһээк суруктутун хааман иһэн, ааһан үбүстэктиһитэ да көтүл буолуоччы. Оокуола чулуу ырыаһыта Аанчык сурута, бэйгэгэ төһө да ырааһын иһин, сабыдылаһа...

ах да буслар. Аанчыкаа сурук сурулшрыгтан саамай үөрээччи – бийиги эгизби. Аанчыктан сурук келбэниэ, үөрээччи – эмээ бийиги. Очкхорго сурук эрэ бусбанаа, открытка кэмбэрэ суох маар-каалах бусула да барара-күгэрэ. Килин үөрүүх, открытка да хоһу сууйгарара-хоһуйгарара. Осуула саагтан Аанчыкы кылта биир да үсү үккүүтэстэтэх, килин да чулалаллах Баһылай буслар. Биир да алын кийинтэн сурук күүстэтэх, сурук туһанын мин табаарылым Баһылай Скрыбин буслар. Табаарыстарбыт Баһылайдах Аанчык бэйэ-бэйэлэригэр ананан төрөөбүт курдуктар, кыл-каара эрдэхэригитэн биэргэ оһоньохон, осуулада биэргэ үөрэнэл, табаарыстанан онгон ыал бусула, буруу таһааран, оһо төрөтөн, ситэн көрөн нымр-бамчы оһорор биэр саха ыала. Ааһан баран соһуйуохтара: “Ама оһуук бусулаһай”, – диктэргэр. Баасыа төртүгү аһыһыа суога, саныаһаһыһылым да тэрт. Инньан биэрэн бос.

Кийн хэлснээр зөвхөн хайрлах үүрэгтэй үүрэгтэнийг дагуулуудаа сийлж ивтэн өнгө ностилгатай. Аспир-танастыг тунсаа, сборларга сьддан Украина чиглэнэ. Данбас чиглэн хүртээлийгсэргэ комускуур бусаа улаалтайтай.

Олох төлө да араас сүрдэринг
бырагдтаабыгын... ийин,
табаарь астарбыгын... савьырбыг;
кэлээрбиг үгү. Хаарын вахай татай-
ах куораптыг Донсвай сэринг
урусхалхамыга юньылаах. Сэрини
сэринг кыйкылаах, эйбн сэринг бу-
баадаа.

Гаврил КАПРИН, Ташкент.

Ахтан-санаан

АЙЫЛҘА БИЭРЭР ТАЛААНА ХААЛБАТ БУОЛАР ЭБИТ ...

Адам Бүтээгээнийг олгохгоос, Семен Провдхевич Толстохын, Талейтэн Агак таһыгтар алааска олгохгоос. Сэмен Скрабинт Маайа дээн калыһан — мин ийбэн кэргэн ылан, түөрт оёруу төрөтөн барһа олбутэ. Ийэм оёолоруун илдэ Талейүгэр колорүгэр, эһэм Борокусай оёолыыр икэн уолу-Бүтүрү уонна Сенаны быһыаан илдэ халбыта. Оон ийэм мин-тин уонна батыбыан Ылдьааны илдэ калыта. Оёолоруун санаан, эхлэн, ийэм барысан ытаан мүһүгэрэ.

Эрдэ элэм Самон баай эбитэ үһү, мин билэрбинэн, көннөрү санаа, арайлаах арай суоһунтук, халласуука киирбэтэх, сүөлүтүн үрэххэ таһааран кыктанар этэ. Алааһа Такоһулаах дүүн, кыра, чөлүрө бэйбэй алаас, хайлаах бэйбэйта эбитэ буолла. Уһуһиҥ, дьаһаа бөрү эбит буоллаҕа буолуо. Түргэн оҕонньор, элэбинини түнүрэттинер, аймахын буолан,

сотору-сотору катар, дыону
эмтир этэ. Сэмэн этэм Сэмэн
диги сүрүткэ ыарынах уолулар.
Кини жүргөнгөнөн илгөөн
элбүтүрүгүз, софоток ошолоро
Көчүрө элтигүз сыстан
сыйдыгыта. Быччаскыйа ийен,
иритэ булган тастар ыарыныпак
этэ, ону Түргөн эмтөөлөнүгүз
кыриччи ошон хаалгытын
ойдубун. Эмэн кэлин атын
эмтөөлөнүгүмүз, ошоньоро
элбүтүгүз, эмтөөлөн ошо атын
ошоньор ыгыта. Машчага эбиз
элбүтүгүз, жиниан ошоньортол
элтти баайын-малын былыаган,
Көчүрө уол суутпаар булара.
Туту төнүгүрбиги билбөтүн.
Эмэн үрүккө кыстан ошорукун,
бигиги Бүтэй,ооооо

хүснэгтлэлтүүгээр: Копууга барбагах дууахалыг, "Олоохо каирин" хэлхуустан халбыг бигр Окуош дин оронноор харууян салбуу. Ийм бигини дахи кутгазбыг, Ыдлаааа эрхдээх бөлхөйгөө.

Лууксэ Сэмюэ Бааса
Ыдыаатынан дуруускалатан, ий-
бэн "4урагыча ийдэбин", – дигэн
албыннан Мугудайга ажалыта.
Этом Борукундай тийбэн, ийбэн
ыпшылтынан минтин бьыдыан
ыгыта. Үлүнги оностору, сайтар
үрөттөргө да бьербэткэ, үрөкүн
митарбытыгар саяһым тухары
хэмойбун. Оччолорго оёолорго
наһаа ымсыһырар этим,
үрөнтэксин бадытар этим да,
сыһын ахсын саяһым эбилген
ийэр. Нуормаас ыһары, этом хаар
типтэрор нигт оһороругар
көмөлөһөбүн, ону салааскынан
сөһөн ийдээн соһуока
туруорабын. Чугастағы соһуока
салааскынан балбалх сөһөн
таһаран туруорабын. Сайын өк-
тэ салайааччы буһуан
Лөгөттойдуун үлэһиэр
буһуокултан наһаа үчүтэй этэ.
Лөгөттой оһуулууга-жоро үчүтэй
буһуһы буһуааччы, аны алһаһер
бэрдэ, барыны бары көһөһиэр. Ит-

жүздүк, сизге сэрбейт, үтүз
эришпиз улаптылым. Келип
улаптып, ыал булап, хас да
сралоноп баран, Уйбаскыдыкыс
Бүөчөннүтэри Төлөйгө көхөрөн
адаптыгыгытар, келбиппиз.
Дойдубар теңүөм дин саныр
этим да, Бүөчөннүтэн атам Сөмөн
Толстоухов тутан ифен ситэрбөккө
олбүтүтэр, элим Боржукдай
ситэрбит. Ол дөмбөн көхөрөн
адаптан буатыншахтык
олжусубутом.

Этэн Борохондай ийгэ Мэдлэсэн, Чочууда сайылыаа олохтоох Романонгар кыыстары үһү. Этэн биһигэ торообут баппа Мысса Мингэрэй күргэл үс кыыһы теретэн баран олбут. Кыра кыыһы эбэтэ оҕолон, тайаһарыгар иһигилэн Тордох Маайата Романова диэн этэ. Романонгарга сааһа улахан латтах-сууллах Петр Петрович Романов диэн худуһунуук үөскөн асылтын, саха дыно боре бигилэр. Этэн

Борхондай оюунньор сүрдэх уус
этэ. Чуралчы улахан тутууларьгар
барьтагар маастариданьга үлү.
Уруһуйдуур сою да, кыраска
тайма сураа эбитэ да буолуо, эһэм
уруһуйрун сап эбитэ буолуо дьон
улаханньык санын да харьбат этэр.
Билиитин эһэм сийлээрэ, хос сийлээр
элиийин Дьобуун уола Кыса,
мин уолум Коля суус үчүгэйлик
уруһуйдуулар этэ, быраатым
Бүөтүр уола Бүөккө уһанар
дизаны, уруһуйдуур дизаны. Ой-
санаа, тарбах тиглэни дьон үйүттэ
үйүтэ, колүөнүттэн колүөнүтэ
бэришээрар барда бый эби. Ону
шыгы үрөх элэринэн, кэмнэтэн
исминэр оюоту дьарыктаах, куусу
үрөттэн, сайыннаран
индигэстэх эби.

ССРС Государственный
бирючийн тэнгис лауреата
М.С.Толстоухов кнээний тэнгис
сүрүйдэ Т. ЗАХАРОВА.

Темой.

УЧУУТАЛ, ЭН ҮРДҮК ААККАР СУГУРҮНЭН!

Составные 3 яруса: В.С. Соколов – Восток Бонор
Президент; Ханылы оро осыратар “Багет;
Президент; “Кеңескер” атыр уруулар фюрерлер
Орман багет.

Сотворенъ въ вѣнцѣхъ въ Царствѣ
Хвалы оное освѣтитъ "Вѣнцъ"
Пречистый "Леченіемъ" и въ вѣнцѣхъ
благославитъ.

TEL: 0800 111 060

MHC изобретено

О ВЫПОЛНЕНИИ ПОЛЕТОВ В АРАБСКУЮ
РЕСПУБЛИКУ ЕГИПЕТ

[illegible]

— *Важно отметить, что в настоящее время в России нет единой системы учета и отчетности по выбросам парниковых газов. В настоящее время в России нет единой системы учета и отчетности по выбросам парниковых газов. В настоящее время в России нет единой системы учета и отчетности по выбросам парниковых газов.*

установка
- 6 ноября 2015 года с 20:00 по московскому вре-
мени российские военнослужащие антивоенные и
гуманитарные плакаты вывешивали на борту в пуск-
ловых отсеках российских ракетных подводных
лодочных крейсеров с пусковыми комплексами
«Ванги» и «Бульвар» - Каспий, Шторм, Иллек и
Зубр. В 21:00 в бухте Иранского побережья
у острова Каспийский ракетный подводный крейсер
«Ванги» был обнаружен американской авиацией.
Самолет ВВС США F-35B совершил полет на высоте
10 тысяч футов над ракетным крейсером, а также
сделал несколько снимков. Американские военные
сказали, что не собирались атаковать российский
крейсер, но не исключают возможности этого. По
словам американских военных, они не видели на
борту ракетного крейсера никаких признаков
вооружения. Американские военные заявили, что
они не собирались атаковать российский крейсер,
но не исключают возможности этого. По словам
американских военных, они не видели на борту
ракетного крейсера никаких признаков вооружения.

Бесплатный телефон горячей линии для женщин по России: 8-800-100-40-61, телефон для женщин из других стран: +7-499-995-57-26.

Пресс-служба ГУ МЧС России по РСО(А),

[illegible][illegible]

Ташкентлик катта, қанчалик юлдузларнинг қондоғи
АЛИКСЕЙ ПАВЛА НОВОСЛОВ
эстон тилда келтирилган, таълиқлар, қўлдан келтирилган
таълиқлар, қўлдан келтирилган таълиқлар, қўлдан келтирилган
таълиқлар, қўлдан келтирилган таълиқлар, қўлдан келтирилган таълиқлар

[illegible]

“САҢА ОЛОХ” ХАҢЬАККА СУРУТУ САБЛАҢНАИ

“Саҥа олох” үлүүтүн ханьагылар 2016 сыл бастагы
антаргылар сурутага тизини

Сыл анаарылар суруту сыаната

511 сомк. 26 харчы.

Суруту почта басы отделеиниенарылар, “Саҥа олох”
редакцииялар ыктылар, Почта-сыоннары, тарытара
суруту күүлүн аһаан, 44-019 нумарын эдиин
ыһыраахыһын сен.

“Сана олох” хаягт 2016 сэл бастай агаарлар үзүүлү таражинин өсө көгүлзди кыра апаас биди- тары кытта бир сүлөө-бирин соннотор.

Сүлөө-бирин – МР 155 бүт саалар септифи- ат, Сүүлү квантинларын кытайын “Сана олох” септификтар агаар анал тараыкка улаят, эбээр лоттан септификтар агаарларын кытайын бидиастаи соннотуу Ага дотунуу кемсээччилер куннэрин көрсө 2016 сэл олуунуу пил 19 күнүдэр анал хамырынаа ороолууар ырылар.

Эр бон “Сана олох” сүүлүт, сүлөө-бидини сүүлүт, саакы күс камин сана саалаа көрсөтөт тизин. Онтон, көрс аналдар “Сана олох” сүүлүт, татталлаах көрсинитилер сана саата сүүлүн бидин.

“Сана олох” хаягт септификтар сатинны ылат

“Сана олобу” сургут, ах, улуһун олобу кытта
тэһэ хардылыта!

Коллектив авторов – А.А. ЗАХАРОВ,
Зингерманский институт оптико-механических исследований – А.М. СЛЕПОВ,
Космический – С.А. КИРИЛЛИН,
Тяжелый – Ф.А. ПЛОТНИКОВ,
Белгородский – С.А. ПАРЛОВ, Ф.А. ПЛОТНИКОВ.

Телефон: 8 (495) 707-00-00
E-mail: info@kardynal.ru
Адрес: 125080, Москва, ул. Мясницкая, д. 26, стр. 1

Итого: 119,120 (1129,1130)
Курс: 1,5 04, 1130
Итого: 119,120 (1129,1130)

Caratoux